

INFORMACIJA

Jano Safarewicziaus atminimui skirta konferencija

1993 m. balandžio 5–6 d. Krokuvos Jogailos universitete vyko simpoziumas „Kalba laike ir erdvėje“, skirtas profesoriaus Jano Safarewicziaus (1904 02 09 – 1992 04 09) mirties metinėms. Simpoziumą, kuriame perskaityta per trisdešimt pranešimų, surengė Universiteto Bendrosios ir indoeuropiečių kalbotyros katedra bei Lenkijos MA Krokuvos skyriaus Kalbos komisija. Vienas pagrindinių šio mokslinio renginio organizatorių – baltistas ir indoeuropeistas prof. W. Smoczyński.

Simpoziumas prasidėjo plenariniu posėdžiu, kurio pirmojoje dalyje kalbėta apie įvairiapusių prof. J. Safarewicziaus nuopelnus mokslui: lotynistikai (M. Plezia), polonistikai (S. Urbańczyk), etnogenetinėms studijoms (H. Popowska-Taborska). Pranešimą apie dvi neparašytas Profesoriaus knygas padarė F. Sławski. Antroji plenarinio posėdžio dalis buvo skirta bendresnio pobūdžio pranešimams, iš kurių skyrium minėtinas R. Eckerto (Berlynas-Greifswaldas) baltistinis pranešimas „Alte lettisch-slawische Übereinstimmungen. Zum Raum-Zeit-Problematik in der vergleichend-historischen Sprachwissenschaft“.

Toliau simpoziumo darbas buvo tęsiamas dviejose sekcijose. Kalbėta ir diskutuota įvairiais bendrosios ir diachroninės kalbotyros klausimais, skyrium bus paminėti tik tie panešimai, kurie kaip nors susiję su baltistika. S. Temčinas (Vilnius) svarstė baltų ir slavų *u* kamieno vardažodžių diferenciacijos mechanizmą. W. Se-

dzik (Krokuva) aptarė kai kuriuos žemdirbystės terminus, o W. Smoczyński (Krokuva-Varšuva) – laringalinių priebalsių refleksus baltų ir slavų kalbose. Lietuvių ir latvių kalbų pasyvo raidą aptarė A. Holvoetas (Varšuva). B. Stundžios (Vilnius) pranešimas buvo skirtas lietuvių kalbos priesaginių daiktavardžių kirčiavimo raidai. Žodžio *šabbath* raidą indoeuropiečių (taip pat ir baltų) kalbose aptarė J. Waniakowa (Krokuva).

Pažymėtina puiki simpoziumo organizacija ir kolegiška atmosfera. Šios trumpos informacijos autorius savo ir S. Temčino vardu jaučia malonią pareigą padėkoti Krokuvos universiteto Filologijos fakultetui už kelionės bei viešnagės finansavimą, už sudarytas sąlygas pagerbti prof. J. Safarewicziaus, Vilniaus universiteto Garbės daktaro, atminimą.

Bonifacas Stundžia

Indoeuropeistų kolokviumas Kopenhagoje

1993 m. kovo 26–28 d. Kopenhagos universitete vyko Indoeuropiečių draugijos (Indogermanische Gesellschaft) surengtas Holgerio Pedersenio kolokviumas. Kolokviume gvildentos problemos tų diachroninės kalbotyros sričių, kuriose savo pėdsakų yra palikęs žymusis danų lingvistas, Kopenhagos universiteto profesorius H. Pedersenas (1867–1953). Nors baltų bei slavų kalbų problematika nediskutuota (jai buvo skirta Draugijos 1989 m. surengta konferencija „Indogerman-

nisch, Baltisch, Slawisch" Jenoje*), vis dėlto vieno kito baltistinio „siužeto" kolokviume būta. Juos šioje informacijoje ir bus pamėginta išskelti.

Pirmąją kolokviumo dieną pranešimus skaitė albanų, armėnų ir tocharų kalbų specialistai E.P. Hampas (Čikaga), G. Klingenschmittas (Regensburgas), G. Bolognesi (Milanas), F. Kortlandtas (Leidenas), G.-J. Pinault'as (Paryžius), W. Winteris (Kylis) ir kiti. Kelių pranešėjų, be kita ko, kalbėta apie H. Pederseno įnašą į minėtų kalbų tyrimus. Skyrium minėtinas B.A. Olsen (Kopenhaga) pranešimas „Armėnų *dalowkn* 'geltligė' ir ide. priesaga *-ge/on-". Šios ide. priesagos kontinuantu mokslininkė linkusi laikyti ir lietuvių kalbos būdvardžių priesagą -zganas, -a: *balzganas*, *žalzganas* t.t. (plg. la. *meļngans* 'juosvas'). Toks požiūris, rodos, laikytinas perspektyviu ir baltistus turėtų sudominti (šios savitos priesagos priebalsį -g-, kaip ir -z- < *-s-, spėta esant antrinį, žr. Skardžius ŽD 227).

V. Oriolo (Jeruzalė) pranešime apie albanų kalbos indoeuropietiškąją leksiką kai kuriuos pavyzdžius mėginta remti ir arba tik baltiškėmis paralelėmis.

Antrosios dienos posėdis buvo skirtas keltų ir anatolių kalbų problemoms. Pranešimus skaitė W. Meidas (Insbrukas), H. Eichneris (Viena), B. Forssmanas (Erlangenas), O. Carruba (Pavija), R. Gusmani (Udinė) ir kiti.

Trečiąją kolokviumo dieną kalbėta apie glotalinę teoriją ir indoeuropiečių bei kaukaziečių kalbų kontaktus (J. Gippertas; Bambergas), ide. vardažodžio ablautą

* Apie Jenos konferenciją žr.: О. П о л я к о в. Konferenz „Indogermanisch, Baltisch, Slawisch" in Jena. – Baltistica, 1991, XXVII(1), 78–79.

(J. Schindleris; Viena), laringalinės teorijos ankstyvąjį laikotarpį (W. Morgenrothas; Berlynas). Kolokviumas baigtas įdomia apvalaus stalo diskusija „Laringalų fonetika", kurioje dalyvavo J.E. Rasmussenas (Kopenhaga), R.S.P. Beekes (Leidenas), J. Gippertas ir kiti.

Baigdamas šią trumpą informaciją, negaliu nepadėkoti indoeuropeistui D. Potamitis (Kopenhaga), be kurio mielos paramos nebūčiau galėjęs nuvykti į tokį prestižinį indoeuropeistinį renginį.

Bonifacas Stundžia

Jan Safarewicz

1992 m. balandžio 9 d., eidamas 89 metus, mirė žymus lotynų ir graikų bei kitų indoeuropiečių kalbų tyrinėtojas prof. dr. Janas Safarewiczius.

Velionis gimė 1904 m. vasario 9 d. Daugpilyje. 1914–1922 m. mokėsi Vilniaus gimnazijoje. 1922–1927 m. Vilniaus universitete studijavo klasikinę filologiją ir indoeuropiečių kalbotyrą ir gavo filosofijos daktaro laipsnį. Po to (1927–1930 m.) studijas gilino Paryžiuje, kur jam vadovavo A.Meillet'as, A.Ernout'as ir kt. Jis 1930–1937 m. dėstė Vilniaus universitete; nuo 1937 m. Krokuvos universiteto profesorius. Nuo 1964 m. – Lenkijos Mokslų akademijos tikrasis narys. 1979 m. J. Safarewiczui už jo nuopelnus lietuvių ir baltų kalbotyrai suteiktas Vilniaus universiteto garbės daktaro laipsnis.

J. Safarewiczius buvo plačių interesų mokslininkas: jis tyrinėjo įvairias indoeuropeistikos (ypač lotynų ir graikų filologijos), slavistikos, baltistikos, bendrosios kalbotyros ir kitas problemas. Didžiausi jo darbai yra iš lotynų kalbotyros, pvz.: *Gramatyka historyczna języka łacińskiego*, cz. I (Warszawa 1937; kartu su J. Otrębskiu), cz. II (Warszawa 1953), *Zarys gramatyki*